

Studiemiljøpapir

1 Indledning

Et godt studiemiljø understøtter den enkelte studerendes læring, udvikling og trivsel. Et godt studiemiljø er dermed fundamentet for, at de studerende gennemfører deres studie med et stort fagligt udbytte.

Et godt studiemiljø er betinget af gode fysiske og psykiske rammer, der både faciliterer læring og social interaktion mellem studerende og mellem studerende og undervisere.

Nedenstående papir vil opridse Studenterrådets holdning til, hvordan universitetet skal indrettes, så både det fysiske og det psykiske miljø understøtter trivsel, læring og udvikling, først præsenteres dog nogle generelle pointer omkring sikringen af et godt studiemiljø på universitetet.

**Studenterrådet
ved Aarhus Universitet**

Fredrik Nielsens Vej 2-4
8000 Aarhus C

Tlf.: 87 15 38 64
kontor@sr.au.dk
sr.au.dk

2 Demokrati omkring studiemiljø

Det er centralt, at arbejdet med at sikre og forbedre studiemiljø tager udgangspunkt i en demokratisk proces, som inddrager de studerende, både lokalt og centralt. Det er for det første vigtigt, fordi det er de studerende som er 'brugere' af studiemiljøet og derfor kender behov og udfordringer, og har gode forslag til løsninger. For det andet er det også en væsentlig selvstændig del af et godt studiemiljø, at man som studerende føler medejerskab. Det indbyder i langt højere grad til aktiv deltagelse, hvis studerende inddrages og tages seriøst af universitetet.

Forskellige steder på universitetet findes forskellige behov og præferencer. Det er vigtigt, at der er mulighed for lokale løsninger, og at medarbejdere og studerende mødes lokalt og taler om, hvad der er brug for, og hvordan det kan realiseres. Studenterrådet anser det for ledelsens ansvar at sørge for, at disse møder bliver holdt.

3 Økonomisk støtte til studiemiljø

Hvis studiemiljøet på Aarhus Universitet skal sikres og styrkes, er det nødvendigt, at universitetsledelsen er parat til at lave gennemtænkte og langsigtede investeringer. Tidligere har finansiering af tiltag på studiemiljøområdet alt for ofte båret præg af ad-hoc bevillinger, når der har vist sig at være penge til overs i budgettet. Dette er ikke hensigtsmæssigt. I stedet mener Studenterrådet, at der fast bør være afsat penge til studiemiljøet, og at disse bruges lokalt under inddragelse af medarbejdere og studerende. Det giver mulighed for at tilrettelægge gennemtænkte og længerevarende tiltag og projekter.

I tillæg til en ambitiøs investering i studiemiljøet fra universitetsledelsen, mener Studenterrådet også, at der bør stilles puljer til rådighed for de lokale fagmiljøer. Rygraden i et godt studiemiljø er stærke fagmiljøer. Det er lokalt, man ved, hvor skoen trykker, og som oftest er det her, de gode idéer opstår. Derfor er det også vigtigt, at der er den nødvendige finansiering til at disse kan omsættes til virkelighed.

4 Fysisk studiemiljø

Det fysiske miljø omfatter de fysiske rammer på uddannelsesinstitutionen i bred forstand. Det dækker over både sikkerheds- og sundhedsmæssige implikationer af universitetets indretning såvel som rammerne for fordybelse og læring og social interaktion.

Den fysiske indretning skal ikke blot facilitere den almene studerende, men også kunne tilgodese minoritetsgrupperne. Det skal være muligt for eksempelvis handicappede eller funktionsnedsatte studerende at bevæge sig rundt på universitetet og deltage i, ikke blot undervisningen, men også de sociale rammer på lige fod med andre studerende. Ligeledes bør universitetet indrettes så minoritetsgrupper oplever ligeværdighed og anerkendelse, på trods af de situationer og livsvilkår, der bliver stillet dem.

4.1 Fysiske faciliteter som arbejdsmiljø

Universitetets fysiske rammer har betydning for de studerendes helbred. Det har det blandt andet i form af, møblering, lys-, lyd- og luftforhold samt sikkerhedsforanstaltninger i forbindelse med eksempelvis laboratoriarbejde. Universitetet er de studerendes arbejdsplads, og derfor bør det fysiske studiemiljø på AU som minimum leve op til de krav, der ligger i arbejdsmiljølovgivningen. Ene- ste undtagelse herfra er de situationer, hvor arbejdsmiljølovgivningen stiller krav om specifikke kurser, der skal være gennemført for at måtte arbejde med særlige materialer. Her er det ikke rimeligt at stille krav om, at de studerende har gennemført sådanne kurser forud for deres studium, og det ville være et stort tab ikke at kunne arbejde med sådanne i sin uddannelse. Derfor anser Studenterrådet det for rimeligt at afvige arbejdsmiljølovgivningen i netop disse tilfælde, dog forudsat, at man laver andre tilstrækkelige regler eller kurser, til at sikre de studerendes sikkerhed i arbejdet.

Det betyder blandt andet, at universitetet skal sikre, at de studerendes arbejdsstation er ergonomisk forsvarlig. Stole og borde skal fordre, at de studerende kan arbejde en hel dag uden risiko for rygproblemer, unødvendig træthed eller andre fysiske gener.

Selvom der kan gøres meget lokalt på Aarhus Universitet for at sikre et godt studiemiljø, er det også væsentligt, at vi som studerende i lovgivningen garanteres en rimelig standard for vores studiemiljø. I dag er studiemiljøet på universitetet underlagt "undervisningsmiljøloven", som ikke stiller specifikke krav men blot indeholder en hensigtserklæring om at: "*studerende har ret til et godt psykisk, fysisk og æstetisk undervisningsmiljø*". Yderligere skal universiteterne føre tilsyn med sig selv, og det har ingen konsekvenser, hvis man ikke lever op til loven.

Derfor mener Studenterrådet, at studiemiljø bør sidestilles med arbejdsmiljø, da universitetet netop er en arbejdsplads for de studerende. Arbejdsmiljøloven indeholder blandt andet, krav om uvildigt tilsyn og mulighed for bødestraf hvis loven ikke overholdes. En lignende konstruktion ville være hensigtsmæssig i forhold til studiemiljø.

4.2 Fysiske faciliteter som læringsmiljø

Lige så centralt, som det er, at de fysiske faciliteter er et godt arbejdsmiljø, er det, at de fysiske faciliteter også skaber et godt læringsmiljø. Læringsmiljøet omfatter blandt andet undervisningslokaler, men da en stor del af et universitetsstudium er selvstudie, er en vigtig del af læringsmiljøet også lokaler, der understøtter den læring, der foregår mellem undervisningstimerne individuelt eller i grupper.

Undervisningslokalerne skal have en størrelse og en indretning, der understøtter de behov, brugerne har. Ingen skal modtage undervisning i lokaler, hvor der ikke er en stol til alle, eller hvor der ikke er adgang til det nødvendige IT udstyr.

Der skal være et tilstrækkeligt antal individuelle læsepladser, hvor det er muligt at fordybe sig i sit pensum, ligesom der skal være adgang til grupperum, hvor man kan mødes i sin læsegruppe og diskutere. Et godt læringsmiljø kræver desuden, at der er tilstrækkeligt med stikkontakter, og at der er fuldstændig og stabil wifi-dækning.

Studerende skal hele døgnet have adgang til læsepladser og grupperum. Indenfor normal arbejdstid skal hele universitetet være åbent for alle, mens alle studerende udenfor normal arbejdstid skal have adgang til faciliteter på deres eget fagområde.

Sidst mener Studenterrådet, at det skal være muligt at ansøge om private læsepladser i geografisk tilknytning til sit studie, der kan bruges i forbindelse med f.eks. længerevarende opgaveskrivninger eller projekter.

4.3 Lokale fagmiljøer

At bygninger, lokaler og møblering lever op til ovenstående minimumskrav er dog ikke nok i sig selv. De fysiske faciliteter skal også understøtte et godt fagligt studiemiljø. Studiemiljørapporten fra 2014 viser klart, at en af de vigtigste faktorer for, at studerende føler sig tilpasse og tilfredse, er deres faglige identitet, opfattelsen af at høre til et fagligt fællesskab og at have en hverdag på universitetet. Derfor mener Studenterrådet, at universitetet skal indrettes, så der skabes faglige miljøer, hvor studerende, VIP'ere og TAP'ere møder hinanden og har en hverdag sammen.

Det betyder, at undervisningslokaler, forskerkontorer, den fagnære administration, grupperum, læsepladser, biblioteket m.m. ligger i umiddelbar forlængelse af hinanden. På den måde er universitetet med til at understøtte en faglig tilknytning og identitet hos den studerende, hvilket sikrer, at den studerende ikke føler sig hjemløs på et stort universitet - men får en tilknytning til et lokalt sted på universitetet.

4.4 Plads til foreninger

Foreninger og fredagsbarer er essentielle, da det er dem, der skaber de sociale aktiviteter, der binder de studerende på studiet sammen. De er derved med til at skabe en faglig identitet, selvom foreningerne ikke nødvendigvis selv er fagligt funderede. De styrker muligheden for at møde sine medstuderende, hvilket har en positiv effekt på ensomhed og samarbejde mellem studerende. Foreningerne har en unik mulighed for ikke bare at binde studerende sammen på tværs af hold, men også af årgange, hvormed nye tiltag, idéer og faglige diskussioner kan få et mere divergent fundament. Dette kræver, at de fysiske og organisatoriske forudsætninger er til stede, og at der gives plads til, at de studerende kan deltage i sådanne aktiviteter, og skabe nye tiltag, der måtte gavne den enkelte studerende og dennes medstuderende. En fredagsbar og en forening kræver lokaler, hvor der kan planlægges og afholdes møder, samt lokaler, hvor aktiviteterne kan afholdes. Der findes eksempler på AU, hvor der eksisterer deciderede foreningsgange eller studenterhuse, som f.eks. foreningsgangen på Jura og Biologiens hus. Disse er administreret af de studerende og er gode eksempler på, hvordan de fysiske rammer understøtter et godt foreningsliv. Her holder fredagsbarer til, og alle, der er aktive i foreninger, mødes og har mulighed for at dele erfaringer og samarbejde på kryds og tværs. Samtidig gør det foreningerne let tilgængelige for de øvrige studerende, og gør det sociale studiemiljø overskueligt – man ved, hvor man skal gå hen for at møde foreningerne og sine medstuderende.

Derfor er det vigtigt, at Aarhus Universitet bakker op om det frivillige arbejde, som de studerende måtte udføre, ved at give plads til de foreninger, der måtte opstå.

4.5 studenterstyrede rum

Studenterrådet mener, at studenterstyrede rum er en essentiel del af et godt studiemiljø, da de skaber socialt samvær mellem de studerende. Et sådant rum er grundlæggende for de studendes følelse af samhørighed og tilknytning til deres placering på universitetet. De studerende vil 'eje' og administrere rummet, hvilket vil danne et fundament for en hverdag, hvor man mødes med sine medstuderende uden for undervisningens rammer.

Hvis studerende oplever at blive imødekommet på ønsket om selv at styre lokaler til eksempelvis foreninger, sociale sammenslutninger og projekter, vil dette fordr inspiration til nye tiltag, der vil kunne styrke studiemiljøet, men også optimere det faglige miljø, da dette blandt andet sikres gennem gode sociale rammer.

4.6 Konkret kræver Studenterrådet at

- Universitetet skal indrettes så ingen udsættes for diskrimination
- Loven om studiemiljø burde stille de samme krav til studiemiljøet som loven om arbejdsmiljø stiller til arbejdsmiljøet
- Det fysiske studiemiljø som minimum lever op til kravene i arbejdsmiljølovgivningen

- Det fysiske studiemiljø understøtter læring både i form af tidssvarende undervisningslokaler og til- strækkelige læsepladser og grupperum
- Der er adgang til grupperum og læsepladser hele døgnet
- Der skal være mulighed for at ansøge om individuelle læsepladser i forbindelse med læn- gerevarende opgaveskrivning eller projekter.
- Forskere, studerende og fagnær administration skal placeres samlet i fagspecifikke lokal- miljøer
- Foreninger får et kontor i tilknytning til deres fagområde
- Der stilles lokaler til rådighed for foreninger og til afholdelse af sociale arrangementer
- At alle studerende har adgang til et studenterstyret rum forankret i deres uddannelse eller faglighed

5 Psykisk studiemiljø

Ovenstående beskriver de nødvendige fysiske rammer for et godt læringsmiljø på universitetet. Lige så vigtige er dog de psykiske rammer. For at give den enkelte studerende de optimale ram- mer for udvikling og læring skal der være et godt psykisk miljø.

Et godt psykisk studiemiljø betyder, at den enkelte studerende trives, både personligt og socialt. Det kan man sikre ved at understøtte foreningsliv og anden social interaktion mellem studerende, ved at minimere strukturelle årsager til mistro samt ved at stille tilstrækkelig hjælp og vejledning til rådighed for de studerende, der ikke trives.

5.1 Rus

Rusvejledere og tutorer lægger hvert år et kæmpe arbejde i at give nye studerende en ordentlig studiestart og knytte dem tæt til deres nye studie. Studenterrådet mener, det er vigtigt, at det er studerende, der står for introduktionen frem for eksterne konsulentfirmaer. De nye studerende bør blive mødt og budt velkommen af deres medstuderende. Det sikrer det faglige fællesskab og kon- takten mellem studerende på tværs af årgange.

Det er desuden vigtigt, at universitetet ikke detailstyrer programmet for rusintroduktionen, men at de studerende får mulighed for at sammensætte et balanceret program, hvor der er plads til både sociale og faglige aktiviteter.

Studiestarten er afgørende for de studerendes tilknytning til deres studium, og derfor er det også vigtigt, at alle studerende kan være med. Det betyder både, at egenbetalingen for rusintrodukti- onen skal holdes inden for en overskuelig økonomisk ramme for studerende, og at indholdet at rusugen skal give plads til forskellige studerende med forskellige kulturer og præferencer.

For at fortsætte det gode arbejde, som mange studerende lægger i rusvejledningen, er det vigtigt at universitetet tilbyder moralsk, økonomisk og praktisk støtte til rusarrangementerne, som er en

vigtig indsats for at gøre AU's uddannelser bedre, og give den enkelte studerende en god og tryk start på Aarhus universitet.

5.2 Opbakning fra AU til sociale aktiviteter

Studenterrådet mener, at opbakning og støtte fra universitet er mere end blot en accept til projekter og nye tiltag. Universitet skal udover at godkende studentestyrede projekter også gøre en indsats for at hjælpe de studerende på vej - dette kan være gennem økonomisk hjælp eller imødekommelse af større visioner, der kræver ledelsens godkendelse. Opbakning fra universitets side er derfor mere end en formel godkendelse konkret opbakning kan være i form af pedelassistance, opsætning af borde og stole, lokalebooking osv. Institutterne og ledelsen skal derfor forlange til nye ideer og projekter ved at være de studerendes støtter i tiltag, der skaber et bedre studiemiljø.

Ledelsen på AU bør ligeledes se sociale og faglige foreninger som en vigtig del af AU og som selvstændige samarbejdspartnere.

Studenterrådet mener, at det foreningsarbejde, der solidt har bidraget til et socialt eller fagligt studieliv, bør værdsættes af universitet, for eksempel ved dispensation fra undervisningskrav.

5.3 tryghed

Sikkerheden på universitetet er helt essentiel, for at de studerende føler sig trygge på deres studium. Studerende har før oplevet tyveri og endda røveri på læsesale og andre steder på universitetet. Dette er uacceptabelt, da det skaber utryghed, der i værste tilfælde kan resultere i at studerende bliver væk fra eksempelvis læsesale, gruppe lokaler og studiet generelt. Studenterrådet mener, at universitet skal gøre en aktiv indsats for at sikre de studerendes tryghed og sikkerhed – herunder for eksempel hjælp til at etablere kontantløse fredagsbarer.

5.4 Administrative barrierer for trivsel

De studerende på universitetet er her for at studere. Mange studerende bruger dog uforholdsmæssigt meget energi på at få rammerne om deres studium til at fungere, herunder blandt andet at skaffe bolig, søge boligstøtte og forlænge SU. Det stresser den enkelte studerende og kan føre til mistrivsel. For at sikre trivslen blandt de studerende er det derfor væsentligt, at universitetet arbejder for at eliminere usikkerheder omkring bolig, transport og SU, se "politikpapir om de studerendes boligforhold i Aarhus", "God og billig transport til studerende", "studiejob, ikke arbejdsløshed, tak" og "Studerende bliver også ramt af arbejdsløshed". Også internt på universitetet kan uigenkendskabte og besværlige systemer føre til usikkerhed og mistrivsel. Det gælder blandt andet, dispensationsansøgninger, eksamensplaner, klageadgang mv. Universitetet bør derfor også arbejde for at optimere og synliggøre de administrative arbejdsgange, så det bliver nemmere for de studerende at få deres sag behandlet og så sagsbehandlingstiden nedbringes.

5.5 Stress

Stress er blevet et mere og mere udbredt problem blandt de studerende på universitetet. Her forstås ikke bare, at de studerende oplever en travl hverdag, men at flere studerende oplever fysisk og psykisk ubehag som følge af stress. Stress er ikke blot et individuelt problem, og det er derfor universitetets ansvar at håndtere såvel de strukturelle årsager til at flere og flere studerende oplever stress, som at vejlede og støtte den enkelte studerende, der oplever stress.

Der er desværre ikke nogen enkel løsning på problemet, men der er flere ting, universitetet kan gøre for at modvirke stress blandt de studerende. Blandt andet kan universitetet indrettes, så de studerende i højere grad får en oplevelse af at være en del af et fagligt fællesskab. Dernæst kan universitetet blive bedre til at tydeliggøre, hvilke forventninger, der er til de studerende, så de studerende ved, hvad de skal leve op til.

Ydermere kan universitetet sikre, at de studerende har undervisningstimer nok til at blive understøttet i deres læring, og at de studerende får sparring og feedback på deres faglige udvikling. Sidst bærer universitetet også et ansvar for at modarbejde en usund konkurrencekultur på studiet, der kan være med til at skabe stress blandt de studerende.

5.6 Vejledning

Et godt psykisk studiemiljø er afhængig af, at de studerende kan få tilstrækkelig og kompetent vejledning. Hvis en studerende oplever stress eller mistrives på anden vis, er det væsentligt, at der er gode muligheder for vejledning og støtte, så den studerende kan komme ovenpå igen.

Det er afgørende, at de studerende har let tilgængelig adgang til personlig rådgivning til at håndtere stress eller mistrivsel, samt god studievejledning omkring hvordan en ny hverdag og et nyt studieprogram kan se ud.

Det er derfor væsentligt, at studievejledningen er placeret lokalt i fagmiljøet, og at studievejlederne kender til de enkelte fag og studieordninger. Dette gøres bedst ved at ansætte studerende som vejledere, da de har en særlig indsigt i livet på det enkelte studie.

For at skabe et rum, hvor man kan modtage vejledning om forhold, som man ikke har lyst til at dele med en medstuderende, er det væsentligt, at studentervejlederne suppleres af en TAP-vejleder. TAP-vejlederen kan også sikre kontinuitet og god overlevering mellem studentervejlederne, der ofte ikke er ansat mere end nogle år.

Studievejledningen har hverken ressourcer eller kompetencer til at håndtere alle de psykiske udfordringer, de studerende kan have brug for vejledning til, og det er derfor vigtigt, at universitetet arbejder for at sikre, at studerende, der har brug for det, har adgang til professionel hjælp.

5.7 Konkret kræver studenterrådet at

- At Aarhus Universitet økonomisk og praktisk støtter op om studenterstyrede rusarrangementer
- Universitetet bakker op om tiltag til at forbedre studiemiljøet, både med moralsk, praktisk og økonomisk støtte.
- Ledelsen på AU indtænker sociale og faglige foreninger som en vigtig del af AU og som selvstændige samarbejdspartnere
- Aarhus Universitet vil yde dispensation for solidt foreningsarbejde, der har givet et socialt og/eller fagligt grobund for adskillige studerende
- Universitetet arbejder for at øge trygheden på universitetet
- Universitetet arbejder for at eliminere usikkerheder i de studerendes hverdag, der kan føre til mistrivsel
- Universitetet håndterer strukturelle årsager til stress
- Der er let tilgængelig personlig rådgivning for studerende, der mistrives eller lider af stress
- Studievejledningen er placeret lokalt i fagmiljøerne
- Studievejledningen både består af studerende fra det pågældende fag samt en TAP-vejleder